



BANKACILIK SEKTÖRÜNDE

# Faks dolandırıcılığı ve Türkiye'de faksın hukuki niteliği

USIUD | ULUSLARASI SİSTEMLİ İNCELEME UZMANLARI DERNEĞİ

KASIM 2015



# İçindekiler

<b>Önsöz</b>	Sayfa 3
<b>Yönetici özeti</b>	Sayfa 4
<b>Faks dolandırıcılığı</b>	Sayfa 5
<b>Faksın tanımı</b>	Sayfa 7
<b>Faks metinlerinin geçerlilik şekli açısından hukuki durumu nedir?</b>	Sayfa 8
<b>Faks metinlerinin medeni hukuk açısından durumu nedir?</b>	Sayfa 9
<b>Teyit kim tarafından ve nasıl yapılacaktır?</b>	Sayfa 10
<b>Faks metinlerinin yazılı şekil yerine geçme koşulları ve teyit</b>	Sayfa 11
<b>Uygulamada faks metinlerinin teyidinde kullanılan yöntemler nelerdir?</b>	Sayfa 12
<b>Teyit edilmiş faks belge midir? Senet midir?</b>	Sayfa 14
<b>Usul hukuku açısından faks metinleri</b>	Sayfa 15
<b>Yeni nesil faks teyit teknolojileri</b>	Sayfa 17
<b>Sonuç</b>	Sayfa 19
<b>Geleceğe ilişkin öngörüler</b>	Sayfa 20
<b>Kaynakça</b>	Sayfa 21
<b>ACFE Türkiye – USIUD Hakkında</b>	Sayfa 22
<b>Entera Hakkında</b>	Sayfa 23



**Murat Oltulular, CFE**  
USIUD Yönetim Kurulu Başkanı

## Önsöz

Faks yaygın olarak kullanılan yazı çizi veya resmi bir yerden bir yere aktaran bir iletişim aracıdır. Küresel finansal piyasalara dayalı iş dünyasının temel ihtiyaçlarından birisi olan para transferi mekanizmasında, faks kullanımının yaygın olduğu bilinmektedir. Buna bağlı olarak söz konusu para transferlerinin azımsanamayacak bir miktarı faks dolandırıcılığına maruz kalmaktadır. Gerek faks talimatı ile işlem yapanlar ve gerekse söz konusu talimatı işleme koyan banka ve finansal kuruluşlar zor durumda kalabilmektedir. Bu zorlukların en önemli nedeni ise, genel olarak bilgi eksikliği olarak ifade edilebilir.

Özellikle büyük ölçekli yolsuzlukların yapılmasında kullanılan faks ile gönderilen metinlerin hukuki niteliğini ve delil olarak özelliklerini belirlemek önem taşımaktadır. Türk Borçlar Kanunu'nda teknolojik gelişmeler dikkate alınarak yeni bir düzenleme yapılmış ve 14. maddedeki düzenleme ile faks artık teyit edilmiş olması kaydıyla, yazılı şekil içinde değerlendirilmektedir. Düzenlemede teyidin nasıl yapılacağı belirtilmemiş olup çalışmamızda teyidin kim tarafından, nasıl ve ne zaman yapılacağı konuları üzerinde özellikle durulmuştur.

USIUD olarak bu alanda üzerimize düşen kamu sorumluluğumuzu yerine getirmek ve faks dolandırıcılığı hakkında önemli teknik bilgileri kamuoyu ile paylaşmak üzere bir "beyaz broşür-white paper" çalışması gerçekleştirdik. Bu Beyaz Broşür, bankacılık sektöründe deneyimi olan suistimal inceleme uzmanı üyelerimizin yardımı ve Entera İletişim Hizmetleri A.Ş.'nin katkıları ile hazırlanmıştır. Bu çalışmada emeği geçenlere teşekkür eder, Beyaz Broşür'ün kamuoyuna faydalı olmasını dileriz.

## Yönetici özeti

İlk bakışta faks ölmeye yüz tutmuş bir teknoloji olarak algılansa da istatistikler farklı bir tablo ortaya koymaktadır.

Araştırmalara göre dünyada ortalama her yıl 120 milyar sayfa faks gönderisi olduğu tahmin edilmektedir. Tüm dijitalleşmeye rağmen geleneksel bir iletişim aracı olarak faksın varlığını özellikle belirli sektörlerde sürdürmeye devam edeceği öngörülmektedir.

Nitekim sadece Türkiye’de değil, tüm dünyada faks özellikle kurumsal bankacılıkta halen aktif olarak kullanılmasıyla dikkat çekmektedir.

Mevcut iş uygulamalarına entegre olamayan bu geleneksel ama yaygın iletişim aracı, yüksek yönetim maliyetiyle beraber, güvenlik ve gizlilik açıkları nedeniyle bankacılık sistemi için Basel Kriterleri çerçevesinde operasyonel risk düzeyini artıran bir risk unsurunu da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle faks dolandırıcılığı küresel bankacılık ve finans sektöründe yaygın bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Faks dolandırıcılığının sektörel boyutu tam bilinmemekle birlikte, yüz milyonlarca dolara ulaştığı söylenebilir. Zira bu tür dolandırıcılığının en önemli özelliği dolandırıcılık yaşandığında hacmin büyük olması ve tazmin edilememesidir.

2012 de yürürlüğe giren yeni Türk Borçlar Kanunu ile teyit edilmiş olmaları kaydıyla

faks artık yazılı şekil yerine geçmektedir. Yani faksla yapılan gönderimler teyit edilmiş olmaları kaydıyla yazılı şekilde imzanın istisnalarından birini oluşturmuş ve imza eksikliği teyit ile giderilmiştir.

Ne var ki faks dolandırıcıları ağırlıklı olarak bankaların kurduğu teyit sürecindeki yetersizliklerden ve banka personelinin iş yükünden, dikkatsizliğinden, ilgisizliğinden yararlanmaktadır. Suistimalci profili analizlerine dayalı olarak, zaman zaman bankalarda dolandırıcı ile birlikte hareket eden banka personelinin de olabildiği bilinmektedir.

Gelişen yeni nesil teknolojiler kullanılarak tasarlanan yenilikçi “faks belgesi işleme” süreçleri, bankaların müşterilerine sunduğu faks iletişimine güvenlik katmanları eklenmesine imkan vermektedir. Söz konusu çözümler faks teyit mekanizmasını otomatikleştirmektedir. Faksta yer alan talimatın doğrulanmasına ek olarak, imza yetkilierinden SMS ile doğrulama (OTP) yapılarak çift taraflı teyit sağlanmaktadır. Hızla popülerleşen internet bankacılığına benzeyen bu yöntem, faks sahteciliklerinin önlenmesi için mevcut şartlardaki en etkili yöntem olarak ortaya çıkmaktadır.

Önümüzdeki yıllarda bankaların yeni nesil teknolojilere dayalı entegre çözümleri kullanmaya başlamasıyla birlikte, sektörde faks dolandırıcılığının önemli oranda azalması beklenmelidir.

## FAKS DOLANDIRICILIĞI

### Faks dolandırıcılığı nedir?

Faks dolandırıcılığı kısmen operasyonel risk tanımı içinde yer almakla birlikte, çoğu zaman hırsızlık, dolandırıcılık, hile, bilgisayar sahtekarlıkları gibi suçların tanımlandığı "Suistimal riski" kapsamında değerlendirilmektedir.

Dolandırıcı, karşısındakinin dikkatsizliğinden, ilgisizliğinden, gereği gibi uyanık olmayışından yararlanarak birisini aldatan ve onun zararına kazanç sağlayan, mal veya parasını alan kimse olarak tanımlanabilir.

Faks dolandırıcılığı;

- Kolayca montajı yapılan metin ve imzayı kullanarak,
- Ağırlıklı olarak faks teyit yazısında gelen numaranın teknik olarak değiştirilebilmesi imkanından da yararlanarak,
- Banka çalışanlarının iş yükünden ve dikkatsizliğini faydalanarak,
- Bankaların yeterli ve etkin teyit mekanizmaları kurmamasını değerlendirerek,

bir firmanın bankadaki kaynaklarını paravan hesaplara aktararak kullanılması suretiyle gerçekleştirilen bir dolandırıcılık türüdür.

### Faks dolandırıcılığın karakteristikleri nelerdir?

1. **Faks metinlerinin ve imzanın birleştirilerek montajlanması oldukça kolaydır.** Hazırlanan bir metin firmanın daha önceki bir talimatından ya da imza sirkülerinden fotokopi yolu ile elde edilen imzalar ile birleştirilmesi ile kolayca oluşturulabilmektedir.
2. **Faks teyit yazısında gelen numara faksın gönderildiği numara olmayabilir,** teyitlerde karşı tarafa çıkan telefon numarası faks cihazının içinde tanımlanan bir numaradır ve bu numaranın o faksın gönderildiği numara olması şart değildir, başka bir deyişle bambaşka bir hattan gönderilen faksta sizin müşterinizin numarasını tanımlamak ve böylece sanki faks metnini o firmadan gelmiş gibi göstermek mümkündür. Faks yolsuzluklarında temel olarak kullanılan yöntem budur.
3. **Banka yetkilisi arayıp firmadan teyit alması gerekir iken, uygulamada faks talimatını çektikten sonra firma yetkilisi gibi arayan dolandırıcılar bankaya teyit vermekte, bu yöntemle banka dolandırılmaktadır.** Uygulamada faks dolandırıcılıklarında yaygın olarak kullanılan yöntem bu olmaktadır.
4. **Faks yolsuzlukları genellikle dış kaynaklıdır**, yani banka dışından kişiler tarafından gerçekleştirilirler.
5. Faks yolsuzlukları diğer yolsuzluklara kıyasen **daha az sayıda olmakla birlikte, genellikle medyan kayıp tutarlarının üstünde büyük montanlı kayıplardır.**
6. **Faks kayıpları önenebilir kayıplardır.** Çift taraflı, şifrelenmiş, yetkisiz erişimlerin engellendiği bir teyit sisteminin kurulması halinde önlenmeleri çok kolaydır. Bir kurumun bu sistemi kurması halinde dolandırıcılar doğal olarak bu sistemi kurmayan firmalara yönelecekler, teyit sistemi kuran kurumları hedef gruplarının dışında tutacaklardır.



## Wells Fargo sahte fakslarla toplam 2.1 milyon ABD\$ dolandırıldı

Bir dolandırıcı, dünyanın en büyük bankalarından Wells Fargo'yu faks talimatlarıyla toplam 2.1 milyon USD dolandırdı.

ABD basınına yansıyan olay 2011 yılında gerçekleşti. Faks dolandırıcısı tıpkı Wells Fargo gibi California merkezli hastane zinciri Catholic Healthcare West'in (CHW) Wells Fargo'da bulunan hesaplarından bir ayda tam 6 para transferi yaptırmak istedi.



Dolandırıcı, soygunu internetten edindiği bilgiler ve şirket yetkililerine ait imzaları kopyalayarak gerçekleştirdi. Hazırlıklarını tamamlayan dolandırıcı CHW hesaplarından toplam 890 bin ABD\$ tutarında para transferini içeren iki adet faks talimatı Wells Fargo'nun kurumsal şubesine yolladı. Wells Fargo her iki işleme onay verdi. Ancak Uzak Doğu'daki alıcı bankalar "hesap bilgileri yanlış" olduğu gerekçesiyle transferleri sonlandırmadı.

Wells Fargo'yu gözüne kestiren dolandırıcı üçüncü denemesinde bu kez 979 bin ABD\$ faks talimatı çekti. Banka bu işlemi de gerçekleştirdi ve para Hong Kong'da bulunan Hang Seng Bank'ta açılmış olan HUGE International ait hesaba transfer edildi. Bundan birkaç gün sonra dolandırıcı 2.9 milyon ABD\$'lık yeni bir faks talimatı yolladı. Ancak hesap bakiyesi yetmediği için işlem gerçekleştirilemedi. Dolandırıcı, ertesi gün aynı hesaba yollanmak üzere bu sefer 1.1 milyon ABD\$'lık talimatı faksladı ve bu işlem gerçekleşti.

İyice yüreklenen dolandırıcı 28 Aralık 2011'de altıncı faks talimatı yollayarak 2.2 milyon ABD\$'lık bir tranfer daha istedi. Ancak bu sefer Wells Fargo'dan bir yetkilinin CHW'yi araması üzerine sahtecilik ortaya çıktı.

Wells Fargo, parayı geri almak için Hong Kong makamlarına dava açtı. Basına yaptıkları açıklamada Wells Fargo yetkilleri "sofistike bir sahtecilikle" karşı karşıya olduklarını söyledi.

**Forbes – "Wells Fargo Bank Gives Scammer Three Tries"**

<http://www.forbes.com/sites/janetnovack/2012/02/27/wells-fargo-bank-gives-scammer-three-tries/>

**FinExtra – "Wells Fargo wires crook \$2.1m"**

<http://www.finextra.com/news/fullstory.aspx?newsitemid=23476>

## FAKSIN TANIMI

### Genel olarak faks nedir?

Faks yaygın olarak kullanılan, yazı çizi veya resmi bir yerden bir yere aktaran bir iletişim aracıdır. Özellikle büyük ölçekli yolsuzlukların yapılmasında kullanılan faks ile gönderilen metinlerin hukuki niteliğini ve delil olarak özelliklerini belirlemek önem taşımaktadır.

Yaygın kullanımında faks olarak ifade edilen araç için, Türkçe karşılığı belgegeçer olarak tanımlanmıştır (Türkçe sözlük 9.baskı, 1998). Bu üretilen yeni terim ortaya çıkmış olduğu zaman dönemdeki teknolojik alt yapının telefon hatlarına dayalı olmasına bağlı olarak telefon hatlarıyla aktarılan bilgiye karşılık kullanılmıştır. İngilizcede Faks, faksimile (facsimile) kelimesinden gelmektedir, faksimile ise tıpkıbasım anlamındadır. Kelimenin kökeni Latince "facsimilar" olup. Latince facere, (fact-"yapmak" fiilinden türetilmiştir), Latince similis "benzer, tıpkı" sözcüklerinin bileşimidir, benzer bir şey yapmak anlamına gelir.

Faks, pratikte yaygın olarak telefon ile kullanılmaktadır. Başka bir ifadeyle faks dayalı iletim telefon hatlarına ve numaralarına bağlı olarak gerçekleştirilir. Teknolojik gelişmeler çerçevesinde telefon hatlarının yerini alan iletişim ağlarının değişmesi Faksın yalnızca kullanımını değiştirmektedir (Özmen, 1990, s. 73). Faks ekonomik ilişkilerin kurulmasında ilk gelişmiş iletişim aracı olmasından dolayı, bu alanda geliştirilen hukuki alt yapı ile yasal çerçeve, hukuki sorumluluğun tespiti ve sorunların çözümünde temel olmaktadır.

Hangi elektronik ağla olursa olsun yükümlülük ve sorumlulukların dayanağı olan görüntü gönderimi faks statüsündedir.

Genel olarak faks yoluyla herhangi bir yazı çizi veya resmi iki iletişim merkezi arasında bir yerden bir yere aktarılmaktadır. Bu aktarımda aktarılan görüntü, gönderici cihazda elektrik sinyallerine dönüştürülür ve alıcı cihaza ulaştığında ise tekrar görüntüye çevrilmektedir. Bu işlem ilk olarak telefon hatlarının kullanımı ile başlamış daha sonradan internetin gelişmesine bağlı olarak yeni teknik ve teknolojilerin kullanımıyla bütünleştirilmiştir.

Genel olarak faks aracılığı ile gönderilen belge, kıymetli evrak veya metinler diğer tarafa (alıcıya) ulaştığında aslının benzeri olmaktadır.

Bir belgenin farklı sayıda hazırlanması durumunda, her bir belgenin asıl olması için gerekli koşullarından biri, bu belgelerin aynı araç ile hazırlanmış olmasıdır. Bu durumda her bir sayı belgeye taraf olanların kabulüne bağlı olarak asıl olur. Bununla birlikte, eğer bir belge aynı araç kullanılmadan çoğaltılırsa, söz konusu belge surettir. Suretler, dayanağı olduğu asılların geçerliliğine bağlıdır.

### FAKS GERÇEĞİ 1

Faks bir surettir. Bu suret fotokopi olarak da tanımlanabilir. Diğer bir deyişle, faks asıl metnin (yazının) bir araç vasıtası ile benzerinin elde edilmesidir. (Özmen, 1990, s. 73)

## Faks metinlerinin geçerlilik şekli açısından hukuki durumu nedir?

Bazı hallerde şekil hakkın esasına etki eder ve hukuki işlemin geçerliliği emredilen şekle uymağa bağlıdır .Şekil hukuki muamelenin ispatını mümkün kılmak ya da kolaylaştırmak amacı ile öngörülmüşse, bu durumda bir ispat şeklinden söz edilir

Hukuki bir sonuca yönelmiş arzunun açıklanması irade açıklaması olarak tanımlanır. Sözleşme iki tarafın bir hukuki sonucu elde etmek üzere iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun surette açıklamaları sureti ile kurulan bir hukuki işlemidir

Borçlar kanunumuzda şekil serbestliği ilkesi geçerlidir. Türk Borçlar Kanunu madde 12/1'e göre "sözleşmelerin geçerliliği, kanunda aksi öngörülmedikçe, hiçbir şekle bağlı değildir hükmü yer almaktadır. Kanunda bir sözleşme için bir şekil koşulu öngörülmüş ise, o şekil kural olarak bir geçerlilik şeklidir -TBK Madde 12/2 , öngörülen şekle uyulmaksızın kurulan sözleşmeler hüküm doğurmaz".

Bazı hallerde şekil hakkın esasına etki eder ve hukuki işlemin geçerliliği emredilen şekle uymağa bağlıdır. "Sihhat şekli" adı da verilen bu şekle uyulmadan yapılan hukuki işlem geçersiz olacaktır. Kanunda sözleşmeler için öngörülen şekil, kural olarak geçerlilik şeklidir.

Şekil hukuki muamelenin ispatını mümkün kılmak ya da kolaylaştırmak amacı ile öngörülmüşse, bu durumda bir ispat şeklinden söz edilir. Yani bu yargı önünde hukuki işlemin ispatı açısından aranan şekil koşuludur. Bu şekle uymamak işlemin geçerliliğini etkilemez yani işlem geçerlidir, ancak yargı aşamasında iddiasını ispatlamak isteyen kişi daha zor durumda kalacaktır.

### FAKS GERÇEĞİ 2

Şekil koşulları sözleşmeye bağlanmış ilişkilerin hukuki olarak geçerliğinde ve ispatta temel bir unsurdur. Burada ispat şekli işlemin geçerliliği ile ilgili değildir. İspat şekline uyulmasa da işlem geçerlidir. Ancak, yargı aşamasında talep edildiğinde ispat açısından sorunla karşılaşılacaktır.



## Faks metinlerinin medeni hukuk açısından durumu nedir?

Geçerlilik şekli ile ispat şekli arasındaki ilişkiyi düzenleyen iki temel ilke vardır. İlk ilke, maddi hukuk açısından geçerlilik şeklini sağlayan bir senedin aynı zamanda usul hukuku açısından da ispat vasıtası olarak kabul edilen bir senet olmasıdır. İkinci ilke ise, usul hukuku bakımından ispat şeklinin sağlayan bir senedin, mutlaka geçerlilik şeklini de sağlamayacağıdır. Diğer bir ifadeyle, ilk ilkenin tersi geçerli olmayacaktır.

Geçerlilik şartını yerine getiren kişinin ayrıca ispat bakımından da başka şekle uyması kendisinden beklenemez. Çünkü geçerlilik şeklinin amaçlarından biri de ispatı kolaylaştırmaktır. Bundan dolayı ispat şekli olarak getirilen şekil kuralının geçerlilik bakımından getirilen şekil kuralına göre bir minus (daha azı) olduğu kabul edilebilmektedir.

Buna bağlı olarak geçerlilik bakımından getirilen şekil kuralına uyan kişinin evleviyetle ispat şeklini de sağlamış olduğu kabul edilmelidir. (Kapancı, s. 416). Geçerlilik şekli, ispat şekline göre daha sert modalitelere tabi tutulmuş olabilecektir.

Kanunda sözleşmeler için öngörülen şeklin kural olarak geçerlilik şekli olduğu açıkça belirtilmiş ve bu yolla Kanunda belirtilen şeklin ispat şekli mi geçerlilik şekli mi olduğu tartışmalarının önü alınmıştır. Eski kanunda tartışmalı olan bu husus artık netleştirilmiştir. Yani, Kanundaki şekle uygun yapılan sözleşme geçerlidir.

Genel olarak faks işlemlerinden ortaya çıkan hukuki sorunların temel kaynağı tarafların sorumluluklarının tespiti ve buna bağlı olarak

işlemlerde mağduriyetlerin giderilmesine yönelik taleplerdir. Bu durum özellikle finansal işlemlerin gerçekleşmesinde kullanılan faks olarak gönderilmiş belgelerin hukuki boyutunun yukarıda açıklanan özelliklerin dışında, yasal şekil açısından da ele alınmasını gerekli kılmaktadır.

Yazılı şekil, yazılı bir metnin onunla borç altına girmek isteyenler tarafından imzalanması anlamına gelir. (Nomer, 2012, s. 75).

Türk Borçlar Kanunu madde 14/1de "Yazılı şekilde yapılması öngörülen sözleşmelerde borç altına girenlerin imzalarının bulunması zorunludur demektedir. Sözleşmelerde yazılı şekilde metin ve imza olarak iki unsurun bulunması gerekmektedir. Yeni borçlar kanununun 14/2 maddesi "Kanunda aksi öngörülmedikçe, imzalı bir mektup, asılları borç altına girenlerce imzalanmış telgraf, teyit edilmiş olmaları kaydıyla faks veya buna benzer iletişim araçları ya da güvenli elektronik imza ile gönderilip saklanabilen metinler de yazılı şekil yerine geçer" (6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, 2011) düzenlemesiyle birlikte gelişen teknolojiye dayalı olarak yazılı şekli yeniden tanımlamıştır.

### FAKS GERÇEĞİ 3

Bazı hallerde şekil hakkın esasına etki eder ve hukuki işlemin geçerliliği emredilen şekle uymaya bağlıdır. "Sihhat şekli" adı da verilen bu şekle uyulmadan yapılan hukuki işlem geçersiz olacaktır. Kanunda sözleşmeler için öngörülen şekil, kural olarak geçerlilik şeklidir.

## Teyit kim tarafından ve nasıl yapılacaktır?

### FAKS AÇISINDAN YAZILI ŞEKİL VE TEYİT NE ANLAMA GELİR?

Yeni Türk Borçlar Kanunu'na göre yazılı olarak teyit edilmiş olmaları kaydıyla, "...faks veya buna benzer iletişim araçları ya da güvenli elektronik imza ile gönderilip saklanabilen metinler.." düzenlenmesi ile faksın artık hukuki açıdan yazılı şekil yerine geçtiği kabul edilmiştir.

Yeni Borçlar Kanunu'nun 14. maddesi uyarınca teyit edilmiş olmaları kaydıyla faks ve benzer iletişim araçlarıyla veya güvenli elektronik imza ile gönderilip saklanabilen metinler yazılı metin yerine geçmektedir. Böylece faksta imza ıslak olmadığı ve o kişi elinden çıktığı ispatının mümkün olmaması nedeniyle imzanın yerine "teyit" in olması yeterli olmuştur (Nomer, 2012, s. 76).

Bu açıdan hukuki olarak faksla yapılan işlemlerde teyit işlemi hukuki sorumluluğun belirlenmesinde önemli bir unsur olmaktadır. Faks işlemleriyle ortaya çıkan suiistimallerin adli sürecinde haklılığın tespiti için "teyit" sistemi en önemli araç olmaktadır.

Teyidin nasıl olacağı kanunda belirtilmemiştir. Teyitle ilgili 3 önemli husus akla gelmektedir:

1. Teyit kim tarafından yapılacaktır?
2. Teyit ne zaman yapılacaktır ?
3. Teyit nasıl yapılacaktır?

Bu husustaki yaklaşımlar aşağıda özet olarak sırasıyla sunulmaktadır.

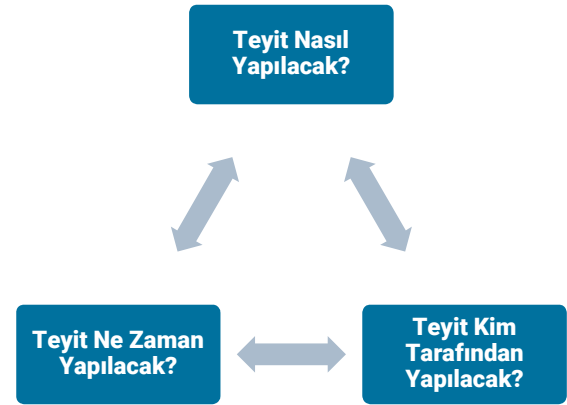
#### 1. Teyit kim tarafından yapılacaktır?

Faksı kimin teyit edeceği konusunda 2 farklı yaklaşımda bulunulabilir (Kapancı, s. 419, 420):

##### a) Faksı teslim alan kişi teyit eder

Kanun metninde teyit edilmiş olmaları kaydıyla denmiş ancak kim tarafından teyit edileceği açıklanmamıştır.

Ancak kanunun gerekçesinde ise alanlar tarafından teyit edilmiş olması şarttır. denilerek, teyidin alanlarca yapılmış olması gerektiği belirtilmiştir. Öğretide de genel olarak bu yaklaşım benimsenmektedir. (Yeniocak, s. 19) (Öz, 2012, s. 21)



Şekil 1-Teyit Mekanizmasındaki Temel Unsurlar

Ancak Kapancı'nın da işaret ettiği gibi, bu bakış açısı, faksı gönderdiği düşünülen kişi bakımından önemli bir riskin doğmasına yol açacaktır.

Olabilir ki, faks bir dolandırıcı tarafından gönderilmiş olabilir. Bu durumda sözleşmenin faksı alanın teyidiyle kurulduğunu kabul etmek, bu kişinin (faksı gönderdiği zannedilen) kendisinin yaratmadığı, sebep olmadığı bir risk alanının onun aleyhine sonuç doğurmuş olmasına izin vermek anlamına gelir. (Kapancı, s. 419, 420)

## Faks metinlerinin yazılı şekil yerine geçme koşulları ve teyit

Yazılı şekil yerine geçen diğer yazılı metinlerin yazılı şekil sayılabilmesi için Türk Borçlar Kanunu madde 14 e göre iki şart söz konusudur: İlk şart, kanunda aksinin öngörülmemiş olmasıdır. İkinci şart ise bunları alanlar tarafından teyit edilmiş olmasıdır. Sonuç olarak faks metinleri kanunda aksi öngörülmediği sürece, alanlarca teyit edilmesi kaydı ile, yazılı şekil yerine geçecektir. Teyit edilmeyenler ise yazılı şekli oluşturmayacaktır.

### b) Faksı gönderen kişi teyit eder

Gereğede alanlar tarafından teyit edilmiş olması denmektedir. Ancak, kanunun yorumlanmasında gerekçeler yol gösterici olmakla birlikte hakim gerekçe ile bağlı değildir, hakim amaca uygun yorum yaparak gerekçe ile uyumlu olmayan başka bir yorum da yapılabilir. Faksı gönderenin teyit etmesi ilk yaklaşımda gönderen bakımından sözü edilen tehlikeyi bertaraf etmek mümkün olacaktır. Ancak burada teyitten orijinal belgenin gelmesini anlıyor isek bu durumda bu teyit sadece irade beyanının hükümlerini doğurmaya başladığı an bakımından bir öncelenme sağlayacak, bunun dışında pratik bir faydayı haiz olmayacaktır (Kapancı, s. 419,420).

### 2. Teyit ne zaman yapılacaktır?

Kanunda teyidin ne zaman yapılacağı konusunda bir süre sınırlaması yoktur. Bu kanun açısından bir eksiklik olarak kabul edilmekte ve teyidin makul bir süreyle kısıtlanması önerilmektedir. Kocayusufpaşaoğlu ise, teyidin hemen yapılması gerektiğine işaret etmektedir.

### 3. Teyit nasıl yapılacaktır?

İlk görüş; faksı teslim alan kişinin eş düzeyde bir iletişim aracı ile yani bir başka faks göndermek sureti ile teyidi gerçekleştireceğidir.

İkinci görüş; faksı alanın herhangi bir şekilde mesela telefon ya da başka bir iletişim aracı ile teyidi sağlamasıdır. (Yeniocak, s. 19) Ancak bu yöntem de ilk gönderi ile eşit düzeyde bir iletişim yöntemi kullanmadığı için ve yazılı şekille amaçlanan kişiyi düşünmeye sevk etme ve hukuki güvenlik sağlamaması bakımından eleştirilmektedir (Kapancı, s. 421).

Üçüncü görüş; faksı alanın adi yazılı şekilde teyidi sağlamasıdır. Ancak bu da pratik olmayı amaçlayan bir süreci daha sofistike ve yarasız hale getireceğinden dikkate almamak gerekir (Kapancı, s. 421).

Dördüncü görüş ise , faksı gönderenin daha önce faks olarak gönderdiği el yazısıyla imzalı metnin orijinal halini faks alana fiilen göndererek teyitte bulunmasıdır (Kapancı, s. 421).

### FAKS GERÇEĞİ 4

Yazılı şekil, yazılı bir metnin onunla borç altına girmek isteyenler tarafından imzalanması anlamına gelir. Teyit edilmiş olmaları kaydıyla faks yazılı şekil yerine geçer.

## Uygulamada faks metnlerinin teyidinde kullanılan yöntemler nelerdir?

Uygulamada alınan faks mesajlarının beş yöntem ile teyit edildiğini görüyoruz. Bu yöntemler işlemi yapanların kurumsal olgunluk düzeyine göre şekillenmektedir.



### 1. Faks metninin aslını alarak teyit etme

Bu yöntemde faks ile gelen talimat ile işlem hazırlanmakta, talimatın aslının gelmesi beklenmekte ve talimat aslı geldiğinde işlem gerçekleştirilmektedir. Bu durumda faks yalnızca işlemin hazırlık aşamasını hızlandırmakta, işlem asıl gelmeden sonlandırılmamaktadır, asıl gelmeden işlem sonlandırılır ise faks talimatının gerçek olmaması ve bankanın dolandırılması söz konusu olacaktır.

### 2. Faks makinesinden çıkan alındı raporu ile teyit etme

Bu yöntemde faks makinesinden alınan alındı raporunda faksın firmanın telefon numarasından geldiği görünüyorsa faksın teyit edildiği düşünülmektedir. Ancak bu doğru değildir. Çünkü, faks teyit yazısında gelen numara faksın gönderildiği numara olmayabilir, çünkü teyitlerde karşı tarafa çıkan telefon numarası faks cihazının içinde tanımlanan bir numaradır ve bu numaranın o faksın gönderildiği numara olması şart değildir, başka bir deyişle bambaşka bir hattan gönderilen faksta sizin müşterinizin

numarasını tanımlamak ve böylece sanki faks metnini o firmadan gelmiş gibi göstermek mümkündür. Faks yolsuzluklarında temel olarak kullanılan yöntem budur.

Son zamanlarda faksın gönderildiği hat ile karşıda çıkan numaranın aynı olmasını sağlayan faks cihazları da üretilmektedir, ancak kullanılan faks cihazlarının çoğu belirttiğimiz gibi hat ile karşıda çıkan numaranın ilişkisinin kurulamadığı faks cihazlarıdır.

### FAKS GERÇEĞİ 5

Faks teyit yazısında gelen numara faksın gönderildiği numara olmayabilir, çünkü teyidlerde karşı tarafa çıkan telefon numarası faks cihazının içinde tanımlanan bir numaradır ve bu numaranın o faksın gönderildiği numara olması şart değildir.

### 3. Faks makinesinden çıkan alındı raporu ile teyit etme

Bankalarca yaygın olarak kullanılan bu yöntemde öncelikle firmadan bir sözleşme alınmakta bu sözleşmede, belirtilen faks numarasından gelen fakslardaki talimat ile firmanın bağlı olduğu şartı konulmaktadır. Bu hukuki açıdan bir delil sözleşmesidir. Banka prosedürü gereği firmadan bir faks geldiğinde banka yetkilisi firma yetkilisini aramakta işlemin doğruluğunu telefon ile sözlü olarak teyit ettikten sonra bunu faks talimatı üzerine yazarak işlemi gerçekleştirmektedir. Bu yöntemin iki noktada sakıncası bulunmaktadır. İlk sakınca telefon ile ne konuştuğunuzun kaydı tutulmamaktadır, sizin o telefon numarasını aradığınız kayıtlardan tespit edilebilir, ancak karşı tarafta kimin ile ne konuştuğunuz ispat edilemez. İkinci sakınca işlem akışında yapılan bir hatadan gelir, Banka iş akışlarında doğru olarak yer aldığı gibi, banka yetkilisi arayıp firmadan teyit alması gerekir iken, uygulamada faks talimatını çektikten sonra firma yetkilisi gibi arayan dolandırıcılar bankaya teyit vermekte, bu yöntemle banka dolandırılmaktadır. Uygulamada faks dolandırıcılıklarında yaygın olarak kullanılan yöntem bu olmaktadır (Pazar sabah köşesi, 2002).

### 4. Firmaya e-mail gönderilerek teyit alınması

Banka prosedürlerine girmemekle birlikte uygulamada özellikle bankacılar gelen faks metinleri için faks metninin içeriğini mail yolu ile firma yetkilisine aktarmakta gelen cevap maili sonrası işlemi gerçekleştirmektedir. Ancak bu yöntem de elektronik imza dışındaki mail ile yapılan iletişimin güvenli olmaması nedeniyle riskli olup, dolandırılma riskini taşımaktadır.

### 5. Şifrelenmiş elektronik iletimlerle teyit

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte yukarıda belirtilen yöntemlerin sakıncalarını gidermek amacı ile yeni yöntemler geliştirilmiştir. Bu yöntemlerde teknolojiyi kullanarak şifrelenmiş iletimi ile yetkisiz erişimler engellenmektedir.

Gönderilen metinlerin üzerinde değişiklik yapılmayacak şekilde şifrelenmiş iletimi ile işlemin içeriğinin doğrulanması, ek olarak sms ile doğrulama ile gönderici ve gönderi metni doğrulanmaktadır. Bu yöntem faks sahteciliklerinin önlenmesi için mevcut şartlardaki en etkili yöntem olarak ortaya çıkmaktadır.

## Teyit edilmiş faks belge midir? Senet midir?

### FAKS METİNLERİNİN USUL HUKUK AÇISINDAN NİTELİĞİ NEDİR?

Bir görüş teyit edilmiş faksı senet niteliğinde görür iken, diğer görüş teyit edilmiş faksı senet niteliğinde görmemektedir.

Teyit edilmiş faksın usul hukuku açısından senetle ispat sisteminde değişiklik yapıp yapmadığı önemli tartışma konusudur. Bir görüş teyit edilmiş faksı senet niteliğinde görür iken, diğer görüş teyit edilmiş faksı senet niteliğinde görmemektedir.

Teyit edilmiş faksı senet niteliğinde görmeyenlerin gerekçesi; faks metninin el ile atılmış bir imza (ıslak imza) taşımamalarıdır. Senedin temel unsuru olan imzayı taşımadıklarından belge ve diğer koşulları da taşırlarsa delil başlangıcı sayılmalıdırlar. Bu görüşe göre teyit edilmiş faks geçerlilik şartını yerine getirmekte, ancak usul hukuku açısından kesin delil olan senet niteliğini taşımamaktadır. ispat şartını yerine

getirmemektedir. Ancak bu düşünce sistemi daha önce bahsettiğimiz geçerlilik şekline uyulursa bunun ispat şekline de uyma anlamına geleceği ilkesine aykırı olmaktadır.

Teyit edilmiş faksı senet niteliğinde görmeyenlerin gerekçesi; geçerlilik şeklinin sağlanmasının ispat şeklini de yerine getireceği ilkesine dayanır. Bu görüşü savunanlar Türk Borçlar Kanununun Hukuk Muhakemeleri Kanunundan daha yeni olduğu, yeni kanunun eski kanun olan Hukuk Muhakemeleri Kanununun kuralını değiştireceği ilkesini de ileri sürmektedirler. (Kapancı, K.B.)

### FAKS GERÇEĞİ 6

Gönderilen metinlerin üzerinde değişiklik yapılmayacak şekilde şifrelenmiş iletimi ile işlemin içeriğinin doğrulanması, ek olarak sms ile doğrulama ile gönderici ve gönderi metni doğrulanmaktadır. Bu yöntem faks sahteciliklerinin önlenmesi için mevcut şartlardaki en etkili yöntem olarak ortaya çıkmaktadır.



## Usul hukuku açısından faks metinleri

### FAKS METİNLERİNİN USUL HUKUK AÇISINDAN NİTELİĞİ NEDİR?

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Madde 199 da düzenlenen "belge" kavramı, Türk Hukukunda yeni bir kavramdır. Bu tanımdan belgenin iki unsuru anlaşılmaktadır, belgenin bir bilgi taşıyıcısı olması ve belgenin uyumsuzluk konusu vakıaları ispata elverişli bilgiler taşımasıdır.

Teyit Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 200'e göre 'Bir hakkın doğumu, düşürülmesi, devri, değiştirilmesi, yenilenmesi, ertelenmesi, ikrarı ve itfası amacıyla yapılan hukuki işlemlerin, yapıldıkları zamanki miktar veya değerleri ikibinbeşyüz TL'sini geçtiği takdirde senetle (veya ikrar, yemin, kesin hüküm gibi bir delille ) ispat olunması gerekir.

Madde 201'e göre de değerleri ikibinbeşyüz TL'sini aşmasa bile senetle ispat edilen hukuki işlemlere karşı ileri sürülecek işlemler de kural olarak senetle (veya diğer bir kesin delille) ispat edilebilir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Madde 199 da düzenlenen "belge" kavramı "...Belge, uyumsuzluk konusu vakıaları ispata elverişli yazılı veya basılı metin, senet, çizim, plan, kroki, fotoğraf, film, görüntü veya ses kaydı gibi veriler ile elektronik ortamdaki veriler ve bunlara benzer bilgi taşıyıcıları bu Kanuna göre belgedir..." şeklinde düzenlenmiştir.

Bu hükümler taraflar için geçerli olup üçüncü kişiler için geçerli değildir. Örneğin sözleşmeye taraf olmayan üçüncü bir kişi yazılı olarak düzenlenen bir sözleşmenin muvazaalı olduğunu şahitle de ispat edebilir. (Nomer, 2012, s. 90).

Belge senetten daha geniş bir kavram olup, her senet yazılı bir belge olduğu söylenebilir ancak aksi önerme geçerli olmaz, yani mevcut uyumsuzlukla ilgili iradenin dış aleme yansımını sağlayan herhangi bir bilgi taşıyıcı belge olarak kabul edilecektir, ancak her belge senet sayılmaz. Senet bir kimsenin vücuda getirdiği (veya getirttiği) ve kendi aleyhinde delil teşkil eden yazılı belgelerdir. Medeni usul hukukunda senet bir kesin delil yani ispat vasıtasıdır (Kuru, Arslan, & Yılmaz, 1997, s. 357).

Daha önce açıklandığı üzere, faks metinleri kanunda aksi öngörülmemişse ve alanlarca teyit edilmişlerse yazılı şekil sayılırlar. Buna göre faks metinleri alanlarca teyit edilmemişlerse ispat açısından güçleri ne olacaktır, herhangi bir değerleri var mıdır? Bu sorunun yanıtı Hukuk Muhakemeleri Kanunumuzdaki "delil başlangıcı" düzenlememizde bulabiliriz.

HMK göre 2.500 TL'yi aşan işlemlerdeki ispat şekli ve senede karşı senetle ispatın zorunluluğunun ayrı durumlardan biri de delil başlangıcıdır. Delil başlangıcı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Madde 202 de düzenlenmiştir.

Delil başlangıcı, iddia konusu hukuki işlemin tamamen ispatına yeterli olmamakla birlikte, söz konusu hukuki işlemi muhtemel gösteren ve kendisine karşı ileri sürülen kimse veya temsilcisi tarafından verilmiş veya gönderilmiş belgedir. (HMK madde 202/2) (Hukuk Muhakemeleri Kanunu) Delil başlangıcının önemi "Senetle ispat zorunluluğu bulunan hâllerde delil başlangıcı bulunursa tanık dinlenebilir." hükmünden kaynaklanmaktadır (HMK madde 202/1) (Hukuk Muhakemeleri Kanunu).

Hukuk davalarında kesin hüküm, senet, yemin kesin deliller iken , tanık beyanları, keşif, bilirkişi incelemesi, uzman görüşü ve delil başlangıcı takdiri delillerdendir. Yani bir faks metni alanlarca teyit edilmedi ise yazılı şekil olarak hüküm ifade etmeyecektir. Ancak bu durumda bir delil başlangıcı olarak takdiri delil niteliğini kazanacaktır.

## Usul hukuku açısından faks metinleri

### FAKS METİNLERİNİN DELİL BAŞLANGICI NİTELİĞİ NEDİR?

Makine ile yazılmış faks metni aleyhine delil oluşturduğu kişinin imzasını taşıyor ise artık yazılı delil başlangıcı sayılabilecektir.

Delil başlangıcının üç unsuru vardır; öncelikle bir belge bulunmalıdır. Belge; uyumsuzluk konusu vakıaları ispata elverişli, yazılı veya basılı, metin, senet, çizim, plân, kroki, fotoğraf, film, görüntü veya ses kaydı gibi veriler ile elektronik ortamdaki veriler ve bunlara benzer bilgi taşıyıcılarıdır. Belgenin kendisine karşı ileri sürülen kimse veya temsilcisi tarafından verilmiş ya da gönderilmiş olması gerekir ve delil başlangıcının, iddia edilen hukukî işlemi tam olarak ispat edememekle beraber o işlemi muhtemel göstermesidir.

Yeni HMK yazılı (tahriri) ifadesini yeni kanuna koymamış yalnızca delil başlangıcı kavramı kullanılmıştır. Bunun nedeni gerekçede belirtilmekte olup, delil belgesi olabilme şartının "yazılı olma" değil "belge olma" olarak değiştirilmesidir. Ve sonuç olarak delil başlangıcının yazılı olma unsuru değişmiş onun yerine belge kavramı gelmiştir.

Teyit edilmemiş bir faks metninin delil başlangıcı olup olmadığı açısından değerlendirdiğimizde öncelikle belge unsuru yerine gelmiştir. Bu metin el ile veya makine ile de yazılmış olabilir. İmzanın olup olmaması da önemli değildir. Ancak imzanın olması belgenin gücünü artırır.

Özmen telefaks metinlerinin yazılı delil başlangıcı olarak sunulmasında en büyük sorunun faksın aleyhine delil oluşturduğu kişi tarafından kendisi tarafından çekilmediği iddiası ile inkar edilmesi olduğunu işaret

ederek özet olarak aşağıdaki değerlendirmeleri yapmaktadır (Özmen, 1990, s. 81,82,83,84):

"...Faks metinleri imzalı ya da imzasız olabilir ayrıca makine ile veya el ile yazılmış olabilir ve onaylı veya onaysız olabilir. Buna göre, makine ile yazılmış ve imza taşımayan faks metinleri hukuki açıdan en zayıf niteliktedir. Bu tip metinler aleyhine delil olarak kullanıldığı kişi adına kayıtlı (tele faks numarası olan telefon numarası kendine ait) cihaz ile gönderilmiş ise yazılı delil başlangıcı olarak sayılmalıdır. Bu fikrin temel gerekçesi telefon hattına bağlı olarak çalışan tele faks cihazını adına kayıtlı çalıştıran kimse dışı karşı bir görünüm yaratmaktadır. Ancak tersini iddia etme hakkına sahiptir ancak bu şekilde lüzumsuz ve kendi adına kullanımı önlemek yolunda özen göstermek zorundadır.

Makine ile yazılmış faks metni aleyhine delil oluşturduğu kişinin imzasını taşıyor ise artık yazılı delil başlangıcı sayılmasında kuşku duyulmamalıdır.

Aleyhine delil olarak kullanılan kişinin el yazısı ile yazılmış ve onun imzasını taşıyan faks metinleri bu konudaki en kuvvetli durumu göstermektedir. Yazılı delil başlangıcı tartışmasız kabul edilmelidir. İmzanın ve el yazısının inkarı halinde yazının ve imzanın karşı tarafa ait olup olmadığı ise araştırılmalıdır. ..."

### FAKS GERÇEĞİ 7

Bir faks metni alanlarca teyit edilmedi ise yazılı şekil olarak hüküm ifade etmeyecektir. Ancak bu durumda bir delil başlangıcı olarak takdiri delil niteliğini kazanacaktır.

## Yeni nesil faks teyit teknolojileri

### FAKS SAHTECİLİĞİNİ ÖNLEMELİK İÇİN KULLANILAN TEKNOLOJİLER NELERDİR?

Yeni nesil teknolojiler yardımı ile güvenli ve denetlenebilen faks alt yapısı mümkün olmaktadır.

Bir çok kurum, banka talimatlarının, sipariş ve teyit formlarının, mutabakat ve benzeri yasal mali tabloların ve buna benzer her türlü iş süreç dokümanlarının iletiminde hala faks makinası kullanmaktadır. Mevcut iş uygulamalarına entegre olamayan bu geleneksel yöntemler, yüksek doküman iletim maliyetiyle beraber, güvenlik ve gizlilik açıkları riskini de taşımaktadır. Yeni nesil teknolojilere dayalı olarak, küçük, orta veya büyük ölçekli tüm kurumların kullanabileceği, güçlü, güvenli ve şirketlerin mevcut iş akışlarıyla entegre olabilen, yüksek teknoloji faks ve doküman dağıtım altyapısı kurmak ve/veya profesyonel destek almak mümkündür.

Buna örnek olarak, Entera İletişim Hizmetleri A.Ş. tarafından geliştirilen üç bağımsız

katmandan oluşan Bütünleşik Faks Yönetimi Platformu gösterilebilir.

Bu platform aracılığı ile bankalara kurum çapında denetlenebilir faks süreçleri sunulmaktadır.

Faks iletişimine iki farklı güvenlik katmanı eklenmiştir ve temel bankacılık altyapısına tam entegrasyon sağlanabilmektedir.

Bütünleşik Faks Yönetimi Platformu'na yatırım yapan bankalar, müşterilerine internet bankacılığına benzer bir Alternatif Dağıtım Kanalı oluşturarak, uçtan uca entegre güvenli Faks Bankacılığı hizmeti verme imkanına sahip olabilmektedir.

#### Gelen/giden faks trafiği yönetimi

- Merkezileştirme
- Yüksek hacim/yoğunluk
- Kriz yönetimi
- Maliyetsiz yönlendirme

#### Banka genelinde otomatik faks doküman paylaşımı/arşivleme

- OCR/OMR
- Endeksleme
- Form işleme
- Barkodlu otomasyon

#### Sahtecilik önleme yönetimi

- Gönderici doğrulaması
- SMS'li doğrulama
- Müşteri profillemesi
- Şifrelenmiş iletim

Şekil 3-Entera Bütünleşik Faks Yönetimi Platformu

## Yeni nesil faks teyit teknolojileri

### FAKS GÜVENLİĞİNİ VE DENETİMİNİ SAĞLAMAK İÇİN NELER YAPILABİLİR?

Yeni nesil teknolojiler arasında özellikle Gönderici doğrulaması, SMS'li doğrulama, Müşteri profillemesi ve Şifrelenmiş iletim teknikleri yaygın olarak kullanılmaktadır.

Faks güvenliğini sağlamak amacıyla geliştirilen yeni nesil teknolojilere örnek olarak SecuriPASS verilebilir. Sağladığı avantajlar:

- Belgeleri dijital ortamda ileterek, döküman iletim maliyetini önemli ölçüde düşürmektedir.
- İlgili kurumun SecuriPASS sistemiyle entegrasyonu sayesinde uçtan uca tümüyle güvenli bir faks platformu sağlar.
- Gönderilen ve alınan faksların şifreli iletilmesini sağlar ve dolayısıyla yetkisiz erişimi engellemektedir.
- Üzerinde değişiklik yapılamayan dokümanları elektronik olarak ileterek güvenlik protokolleriyle uyumluluk ve gizlilik sağlamaktadır.
- Ortak alanlarda yer alan faks makinalarının kullanımından kaynaklanan gizlilik açıklarının önüne geçebilmektedir.
- ECM, ERP, CRM ve dijital santral çözümleri gibi pek çok sektörel uygulamaya sorunsuz entegre olarak hem halihazırda yatırım yapılan bu sistemlere değer katar, hem de bu sistemlerin iş süreçlerindeki verimliliğini arttırmaktadır.



Şekil 4-Bütünleşik faks yönetimi platformunun avantajları

### FAKS GERÇEĞİ 8

Gönderici ve gönderenin metni doğrulaması yolu ile çift taraflı teyidin sağlanması faksı iki taraf açısından da güvenli bir iletişim aracı haline getirmektedir.

## Sonuç

2012 de yürürlüğe giren yeni Türk Borçlar Kanununun 14/2 maddesiyle gelen değişiklikler faksın hem maddi hukuktaki, hem de usul hukukundaki niteliğini ve yerini değiştirmiştir. Teyit edilmiş olması koşulu ile faksla gönderilen metinler artık yazılı şekil yerine geçmektedir.

2012 de yürürlüğe giren yeni Türk Borçlar Kanununun 14/2 maddesiyle gelen değişiklikler faksın hem maddi hukuktaki, hem de usul hukukundaki niteliğini ve yerini değiştirmiştir.

Yeni borçlar kanunu ile iletişim teknolojisinde ortaya çıkan yeni gelişmeler göz önünde tutularak yazılı şekle teyit edilmiş olmaları kaydıyla faks veya buna benzer iletişim araçları ya da güvenli elektronik imza ile gönderilip saklanabilen metinler de dahil edilmiştir. Yani, teyit edilmiş olmaları kaydıyla faks veya buna benzer iletişim araçları ya da güvenli elektronik imza ile gönderilip saklanabilen metinler de artık yazılı şekil yerine geçmektedir.

Kural olarak yazılı şekilde metin ve imza olarak iki unsur bulunmaktadır, faksta imza ıslak olmadığı ve o kişi elinden çıktığı ispatlanamayacağından yeni düzenlemede imzanın yerini teyit almış, faksla yapılan gönderimler teyit edilmiş olmaları kaydıyla yazılı şekilde imzanın istisnalarından birini oluşturmuş ve imza eksikliği teyit ile giderilmiştir.

Yazılı şekil yerine geçen diğer yazılı metinlerin yazılı şekil sayılabilmesi için TBK madde 14 e göre iki şart söz konusudur. İlk şart, kanunda aksinin öngörülmemiş olmasıdır; ikinci şart teyit edilmiş olmalarıdır. Teyidin nasıl olacağı kanunda belirtilmemiştir. Gerekçede alanlarca teyit edilen demekle birlikte öğretide de bu tartışılmaktadır.

Teyitle ilgili 3 önemli husus akla gelmektedir öncelikle teyit kim tarafından yapılacaktır, nasıl yapılacaktır ve ne zaman yapılacaktır. Faks teyit yazısında gelen numara faksın gönderildiği numara olmayabilir, teyitlerde karşı tarafa çıkan telefon numarası faks

cihazının içinde tanımlanan bir numaradır ve bu numaranın o faksın gönderildiği numara olması şart değildir, başka bir deyişle bambaşka bir hattan gönderilen faksta sizin müşterinizin numarasını tanımlamak ve böylece sanki faks metnini o firmadan gelmiş gibi göstermek mümkündür. Faks yolsuzluklarında temel olarak kullanılan yöntem budur.

Faks metinlerinin teyit edilmesinde uygulamada 1-aslını alarak teyit etme, 2-Faks makinesinden çıkan alındı raporu ile teyit etme, 3- firmanın aranarak sözlü teyit alınması 4- Firmaya e-mail gönderilerek teyit alınması ve 5- Şifrelenmiş elektronik iletimlerle teyit olmak üzere beş yöntem kullanılmaktadır. Yöntemlerin taşıdıkları risklere karşılık teknolojiyi kullanarak yetkisiz erişimlerin engellenmesi ve gönderilen metinlerin üzerinde değişiklik yapılmayacak şekilde şifrelenmiş iletimi ile işlemin içeriğinin doğrulanması, ek olarak sms ile doğrulama ile gönderici ve gönderinin metni doğrulanması yolu ile çift taraflı teyidin de sağlanması yöntemi faks sahteciliklerinin önlenmesi için mevcut şartlardaki en etkili yöntem olarak ortaya çıkmaktadır.

Usul hukuku açısından faksın yazılı şekil olarak kabul edilmesi teyit edilen faksın geçerlilik şeklini yerine getirmesi açısından öğretide tartışılmakla birlikte kanımızca, ispat hukuku açısından geçerlilik şartını yerine getirdiğinde ispat şartını da yerine getirmesi kuralına göre ispat şartını da yerine getirmiş olacaktır. Çalışmamızda teyit edilmemiş olan faks metinlerinin ise kesin delil olmayıp, diğer şartları taşımaları halinde, delil başlangıcı olarak tanımlanabilecekleri belirlemesi yapılmıştır.

## Geleceğe ilişkin öngörüler

Hukuki olarak faksla yapılan işlemlerde teyit işlemi hukuki sorumluluğun belirlenmesinde önemli bir unsur olmaktadır. Bu açıdan faks işlemleriyle ortaya çıkan suiistimallerin adli sürecinde haklılığın tespiti için "teyit" sistemi en önemli araç olmaktadır.

Bir faks iletişim sisteminde; her türlü iletişim ve akıllı iletişim araçlarıyla uyumlu gönderici doğrulamasına sahip bir yapı olmalıdır. Bunun için sistem müşteri yapısına göre analize imkân veren ve tüm bilgileriyle bütünleştiren güvenlik düzeyini en yüksek derecede sağlayan ve gereke teyit gerekse diğer işlemlerde şifrelenmiş bir iletişim ağına sahip olmalıdır.

Düzenlemelerde teyit sisteminin öne çıkması söz konusu sistemlerin kullanılmasını bir gereklilik haline getirmektedir.

Elektronik ortamda teyidin kabul edildiğini belirten elektronik imza ve benzeri bir uygulama ile söz konusu araçların kullanılmasıyla yollanması durumunda asıl olma özelliğini kazanmış olmaktadır. Bundan dolayı özellikle internet sistemiyle bütünleştirilmiş bulunan faks sistemleri elektronik imzanın kullanılmasıyla suistimale açık risk düzeyi yüksek işlemler olma özelliği kazanmış olmaktadır (Elektronik imza kanunu 2004).

Bu durum özellikle faks yoluyla yapılan işlemlerin işlem hacmi içinde önemli bir paya sahip olduğu kurumlar için, alınan ve gönderilen (giden ve gelen) fakslardan oluşan bilginin yönetilmesini zorunluluk haline getirmektedir.

Özellikle bankacılık sistemi içinde faks yoluyla gerçekleştirilen işlemlere ait bilgilerin gerek ekonomik gerekse hukuki özellikleri söz konusu zorunluluğun artmasına yol açmaktadır.

Bu açıdan genel bilişim sistemi altında faks işlemlerin merkezi ve diğer banka işlemleriyle bütünleştirilmiş bir yapıda yönetiminin sağlanması maliyetlerin azalmasını ve iş süreçlerinin etkinliğinin artmasını sağlayacaktır.

Bununla birlikte genel bir faks yönetim sistemi özellikle banka ve finansal kuruluşları gibi ölçek büyüklüğüne sahip kurumlar için maddi olarak ölçülemeyecek dışsal avantajı vardır.

Faksla yapılan işlemlerde kritik nokta "teyit" konusudur. Bu açıdan fakslı işlemlerde güvenlik protokolleri oluşturulmuş olmalıdır.

Özellikle gizliliği en yüksek düzeyde sağlayacak sistemlerden yararlanılmalıdır. Bu sistemlerin alıcı ve göndericiler açısından teyit imkanı veren bir yapısının olmasına dikkat edilmelidir.

Gönderici ve gönderenin metni doğrulaması yolu ile çift taraflı teyidin sağlayan sistemler fakslı iki taraf açısından da güvenli bir iletişim aracı haline getirecektir.



## Kaynakça

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu. (2011). Ankara: Seçkin.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu. (2011). Seçkin Yayıncılık Aş.

818 sayılı Borçlar Kanunu. (1997). istanbul: Yaylım Yayıncılık .

Gökyayla, K. Telefaks metinleriyle ispat. Mahmut Tevfik Birselle armağan (s. 155-172). içinde Hukuk Muhakemeleri Kanunu.

Kapancı, K. B. Türk Borçlar kanunu'nun 14. maddesinin öngördüğü yeni şekil düzenlemesinin getirdikleri. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi , 18 (1), s. 403-430.

Karabel, E. G. (2015). Yazılı şekil şartı. TC. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana bilim Dalı doktora tezi . istanbul.

Kavak, Y. (2015 istanbul). Borçlar Hukukunda yazılı şekil . Tc. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü özel hukuk ana bilim dalı doktora tezi .

Kuru, B., Arslan, R., & Yılmaz, E. (1997). Medeni Usul Hukuku . Ankara: Yetkin Basım Yayım ve dağıtım aş.

Mazlum, İ. (2012, Haziran). Medeni Usul Hukukunda Belge ve senet ayrımı. Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü özel hukuk ana bilim dalı Yüksek lisans tezi.

Nomer, H. N. (2012). Borçlar Hukuku Genel Hükümler. İstanbul: Beta.

Öz, T. (2012). Sözleşmelerin kurulması ve geçerliliği. Derleyen, & D. D. İnCEOğlu içinde, Türk Borçlar kanunu sempozyumu, Makaleler, tebliğler. istanbul: X11 levha yayınları .

Özmen, E. (1990). Telefaks cihazları (Facsimile) ile gönderilen irade beyanlarının medeni hukuk ve usul hukuku açısından sonuçları. Ankara Barosu Dergisi , 72-84.

Pazar sabah köşesi. (2002, 2 2). sabah gazetesi .

Reisoğlu, S. (2011). Borçlar Hukuku Genel Hükümler. istanbul: Beta.

Türk Borçlar Kanunu madde gerekçeleri.

Türkçe sözlük 9.baskı. (1998). Ankara: Türk Dil Kurumu.

Türkiye Bankalar Birliği. Türk Borçlar Kanunu tasarısı taslağına ilişkin TBB'nin değerlendirme,görüş ve önerileri.

Yavaş, M. Hukuk Muhakemeleri Tasarısı'nın Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi. s. 298.

Yeniocak, U. 6098 sayılı Türk Borçlar kanunu'nun getirdiğideğişiklikler ve yenilikler. on iki levha yayıncılık.

David Consulting Faks Pazarı Raporu (2013)

## ACFE Türkiye – USIUD Hakkında

ACFE (Association of Certified Fraud Examiners) dünyanın en büyük suistimal ile mücadele örgütü ve en başta gelen suistimal ile mücadele konulu eğitim sağlayıcısıdır.

ACFE yaklaşık 150 ülkede 75.000'in üzerinde üyesi ile birlikte dünya genelinde suistimalleri azaltmak için çalışmakta ve mesleğin kamuoyu güvenini kazanması, dürüst ve objektif bir şekilde icra edilmesinin sağlanması yönünde çalışmalar yürütmektedir.

ACFE'nin Türkiye Temsilciliği, Haziran 2006'da Türkiye'deki CFE'ler tarafından kurulmuş; Aralık 2007'de dernekleşme çalışmalarını tamamlamış ve Uluslararası Suistimal İnceleme Uzmanları Derneği (USIUD) adıyla resmi statüsünü kazanmıştır.

USIUD, suistimal inceleme faaliyetlerinin yürütülmesinde, bu alanda çalışacak meslek erbabının yetişmesinde, suistimal incelemesi ile ilgili etik ve hukuk düzeninin oluşturulması ve geliştirilmesi süreçlerinde ülke içinde öncü, lider ve referans kurum kimliğini sağlamak amacıyla çalışmaktadır.

USIUD, Suistimal İnceleme uzmanlığının bir meslek olarak kabul edilmesi için lobi ve tanıtım girişimlerinde bulunmak, bu amaçla gerekli hukuk düzeni, mesleki standartlar ve etik kurallarının oluşturulması ile birlikte mesleği icra etmek isteyen veya halen icrai faaliyetlerde bulunan profesyonellere eğitim faaliyetleri vasıtasıyla destek sağlamaktadır.

USIUD bu misyonunu yerine getirirken başta mesleği icra edenlere, bu mesleği seçecekler, suistimale maruz kalan özel sektör ve kamu kuruluşlarına, ülkeye ve topluma doğrudan veya dolaylı katkıda bulunmaktadır.



### ACFE TURKEY - USIUD

#### Uluslararası Suistimal İnceleme Uzmanları Derneği

Setüstü, İnebolu Sk. Sözer Apt. No.9/9 34427

Kabataş-Beyoğlu | İstanbul | Turkey

Telefon : +90 212 293 7017

Faks: +90 212 252 1521

<http://www.usiud.org>

#### KATKIDA BULUNANLAR:

##### **Dr. Sezer Bozkuş Kahyaoğlu**

Yönetim Kurulu Üyesi, CFE

[sezer.bozkus@usiud.org](mailto:sezer.bozkus@usiud.org)

##### **Dr. Av. Bülent Balkan**

Eğitim Komitesi Başkanı

[bulent.balkan@usiud.org](mailto:bulent.balkan@usiud.org)

## Entera Hakkında

1999 yılından beri telekomünikasyon hizmetleri veren Entera, Türkiye'nin ilk ve tek bütünlük kurumsal faks ve mesajlaşma çözüm merkezidir.

Elektronik iş mesajlaşması ve iş süreçleri optimizasyonları konularında piyasaya öncülük eden Entera sunduğu e-Faks, e-posta pazarlaması, interaktif SMS, İnteraktif Sesli Mesaj (IVR/IVN) ve internet teleks çözümleriyle hemen her sektörden 3 bin üzerindeki müşterisine dış kaynaklı (cloud) ve yerinde (on-premise) çözümler sunmaktadır.

Türkiye'nin ilk ve tek lisanslı faks operatörü olan Entera, tümüyle bünyesinde geliştirdiği çözümleriyle yurtiçi ve yurtdışında her yıl 300 milyondan fazla faks iletimini gerçekleştirmekte ve yönetmektedir.

Yüzde 100 Türk şirketi olarak küresel rakipleri karşısında müşterilerine yüzde 50'yi aşan maliyet avantajı sağlayabilen Entera, her türlü kurumsal mesajlaşma ihtiyacını karşılayabilecek altyapı, bilgi birikimi ve tecrübeye sahiptir.



### Entera İletişim Hizmetleri A.Ş.

Dereboyu Cad. Bilim Sok. No: 5

Sun Plaza, Kat: 20

34398, Maslak | İstanbul

Telefon: +90 212 285 1150

Faks: +90 212 355 7777

E-posta: [info@entera.com.tr](mailto:info@entera.com.tr)

<http://www.entera.com.tr>